

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції великі промислові підприємства змушені розробляти та впроваджувати ефективні інструменти управління конкурентоспроможністю. Особливо актуальним є забезпечення конкурентних переваг з урахуванням принципів сталого розвитку, що передбачає баланс економічних, екологічних та соціальних аспектів діяльності підприємства. Метою цієї роботи є дослідження сучасних інструментів управління конкурентоспроможністю великого промислового підприємства в умовах сталого розвитку, а також їх практичного застосування.

Сталий розвиток - це концепція, яка передбачає гармонійне поєднання економічного зростання, соціальної відповідальності та збереження довкілля для майбутніх поколінь. Щодо промислового підприємства це означає впровадження технологій, які максимально зберігають ресурси, оптимізацію виробничих процесів, дотримання екологічних стандартів і забезпечення гідних умов праці для робітників підприємства [1].

Конкурентоспроможність підприємства визначається як здатність компанії ефективно функціонувати на ринку, забезпечуючи високий рівень прибутковості, технологічного розвитку та відповідності суспільним очікуванням. Основними факторами конкурентоспроможності підприємства є інноваційність продукції та виробничих процесів, ефективність управління ресурсами, фінансова стійкість, маркетингова стратегія, відповідальність та екологічна безпека [2].

Для підвищення конкурентоспроможності великого промислового підприємства в умовах сталого розвитку потрібно комплексно застосовувати такі інструменти як стратегічне управління, інноваційний менеджмент, маркетингові стратегії, екологічний менеджмент, управління людськими ресурсами.

Стратегічний менеджмент передбачає формування довгострокових цілей та напрямів розвитку підприємства з урахуванням сталого розвитку. Важливими інструментами є SWOT-аналіз, PEST-аналіз, матриця BCG та методи прогнозування ринкових тенденцій [3]. Впровадження інновацій є ключовим фактором успіху у промисловому секторі. Використовуються такі

інструменти, як технологічний аудит, R&D (дослідження та розробки), управління знаннями, технологічні платформи та кластери.

Маркетингові стратегії також важливі. Для ефективного управління ринковими позиціями підприємству потрібно використовувати такі інструменти як диференціація продукції, цінові стратегії, цифровий маркетинг, стратегії просування сталих товарів.

Умови сталого розвитку вимагають дотримання екологічних стандартів та зменшення негативного впливу виробництва на навколишнє середовище. Основні інструменти є екологічний аудит, циркулярна економіка, сертифікація за міжнародними стандартами ISO 14001 [4].

Також варто зазначити, що підприємства, які дотримуються екологічних норм, отримують конкурентні переваги, оскільки все більше споживачів та інвесторів орієнтуються на принципи сталого розвитку.

Ефективне управління людськими ресурсами та висококваліфіковані кадри є важливим ресурсом підприємства. Ефективне управління персоналом включає навчання та розвиток співробітників, корпоративну соціальну відповідальність, гнучкі форми зайнятості, створення безпечних умов праці.

Із великих відомих підприємств, що успішно реалізують підходи до підвищення конкурентоспроможності можна навести в приклад три компанії. Компанія Siemens активно впроваджує цифрові технології та екологічно чисті виробничі процеси. Вона реалізує стратегію сталого розвитку, зокрема шляхом зниження викидів CO² та переходу на використання відновлюваної енергії. Такі заходи дозволяють компанії підвищити свою конкурентоспроможність та привабливість для інвесторів[5]. Tesla використовує інноваційні підходи у виробництві електромобілів, поєднуючи екологічність, технологічність та високу якість продукції. Завдяки стратегічному підходу до інновацій та сталого розвитку компанія займає лідируючі позиції на ринку електротранспорту[6]. Unilever запровадила програму сталого розвитку, що включає скорочення використання пластику, зниження викидів вуглецю та підтримку сталого сільського господарства. Завдяки таким ініціативам компанія підвищує свою репутацію та конкурентні переваги[7].

Серед українських підприємств також є приклади успішного впровадження інструментів сталого розвитку. ПАТ "Мотор Січ" реалізує політику модернізації виробництва на основі принципів енергоефективності та інновацій. Підприємство активно впроваджує системи управління якістю відповідно до міжнародних стандартів, проводить екологічну модернізацію обладнання, оптимізує споживання енергії та матеріалів. Водночас підприємство інвестує у розвиток людського капіталу, підтримує систему безперервного навчання працівників і бере участь у соціальних проєктах міста Запоріжжя. Зокрема, "Мотор Січ" спільно з "Запоріжсталлю" розробляє

енергокомплекс на основі авіадвигуна, що сприятиме підвищенню енергоефективності виробництва [8,10].

ПАТ "Запоріжсталь" – один із найбільших металургійних комбінатів України – впроваджує комплексну стратегію сталого розвитку, зосереджену на зменшенні шкідливих викидів, модернізації виробництва та соціальній відповідальності. Завдяки інвестиціям у розмірі 1,2 млрд гривень у модернізацію аглофабрики, підприємство досягло зниження викидів пилу на 90% та сірки на 50% [9,11]. Крім того, "Запоріжсталь" реалізує проекти, спрямовані на популяризацію дбайливого ставлення до навколишнього середовища та екологічне виховання серед дітей та дорослих, зокрема, ініціативу "Врятуємо Дніпро разом!", в межах якої висаджено 1800 дерев, зібрано 200 тонн сміття та випущено у Дніпро 190 тисяч особин риби [12].

Управління конкурентоспроможністю великого промислового підприємства в умовах сталого розвитку потребує комплексного підходу, що поєднує стратегічне планування, інновації, маркетинг, екологічну відповідальність та ефективну кадрову політику. Застосування цих інструментів у сукупності дозволяє не лише забезпечити стійке зростання підприємства на ринку, а й підвищити його репутацію, інвестиційну привабливість і відповідальність перед суспільством. Приклади демонструють практичну ефективність стратегій, що орієнтовані на сталий розвиток і конкурентоспроможність одночасно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимчук З.В. Сталий розвиток підприємств: стратегія і механізми. – К.: КНЕУ, 2019.
2. Kotler P., Armstrong G. Principles of Marketing. – Pearson Education, 2020, 490 p.
3. Портер М. Конкурентна стратегія: методика аналізу галузей і конкурентів. – К.: Основи, 2008, 390с.
4. ISO 14001:2015 – Environmental management systems – Requirements with guidance for use. – International Organization for Standardization.
5. Офіційний сайт Siemens: <https://www.siemens.com>
6. Офіційний сайт Tesla: <https://www.tesla.com>
7. Офіційний сайт Unilever: <https://www.unilever.com>
8. Офіційний сайт Мотор Січ: <https://www.motorsich.com>
9. Офіційний сайт Запоріжсталь: <https://zaporizhstal.com>
10. Мотор Січ і Запоріжсталь розробляють енергокомплекс: <https://gmk.center/ua/news/motor-sich-i-zaporizhstal-rozroblyajut-energokompleks-na-osnovi-aviadviguna/>
11. Від екомодернізації до екокомунікації: <https://ecolog-ua.com/news/vid-ekomodernizaciyi-do-ekokomunikaciyi-dosvid-zaporizhstali>

12. Промислова безпека та довкілля – Запоріжсталь:
<https://zaporizhstal.com/uk-ua/esg/environment/>